

Sygn. akt III USK 452/21

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania R. G. Ś.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.
o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 9
czerwca 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 lutego 2021 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 25 lutego 2021 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z odwołania R. G. Ś. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K. – oddalił apelację odwołującą się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 15 września 2020 r., sygn. akt IV U (...), w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie R. G. Ś. od decyzji organu rentowego z dnia 14 marca 2019 r. (nr (...)) – wydanej na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4, art. 14 ust. 1, 1a i 2 oraz art. 38 ust. 1, art. 68 ust. 1 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1778) – w której organ rentowy stwierdził, że R. G. Ś. jako osoba prowadząca działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym

i wypadkowemu od 1.06.2012 r. oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1.06.2012 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołująca się zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniony jest sprzecznością orzeczenia Sądu Apelacyjnego w (...) z dotychczasową linią orzecniczą, choćby w zakresie deklarowania wysokości podstawy wymiaru składek i całkowitym pominięciem przez Sąd przeprowadzonego postępowania dowodowego. W ocenie skarżącej w orzecznictwie istnieje niejednolite podejście do wykładni art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Według poglądu, który podziela strona skarżąca, przepis ten pozwala osobom prowadzącym pozarolniczą działalność samodzielnie określać i deklarować wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, zakreślając jedynie jej dolną granicę. W przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i ich wysokość nie są powiązane z osiągniętym faktycznie przychodem, lecz wyłącznie z istnieniem obowiązkowego tytułu podlegania ubezpieczeniom i zadeklarowaną przez ubezpieczonego kwotą, niezależnie od tego, czy ubezpieczony osiąga przychody i w jakiej wysokości. Po stronie osoby prowadzącej pozarolniczą działalność istnieje zatem uprawnienie do zadeklarowania w granicach określonych ustawą dowolnej kwoty jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jedynie nie niższej niż wskazana w art. 18 ust. 8 u.s.u.s., czy w art. 18a ust. 1, wobec czego sposób, w jaki ubezpieczony realizuje to uprawnienie zależy wyłącznie od decyzji tej osoby. Ograniczenie co do maksymalnej miesięcznej wysokości podstawy wymiaru składek obowiązuje jedynie w odniesieniu do podstawy wymiaru składek deklarowanych na ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe, wskazane w art. 20 ust. 3 u.s.u.s.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy

przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecnictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecnictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08,

LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie zawarto odpowiedniej juretrycznej argumentacji wykazującej, że w sprawie rzeczywiście występuje przyczyna przyjęcia skargi do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Stanowisko zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) opiera się na stwierdzeniu, że okoliczności rozpoznawanej sprawy nie pozwalały przyjąć, że zarejestrowana w spornym okresie przez ubezpieczoną działalność gospodarcza była rzeczywiście prowadzona, jako działalność o charakterze ciągłym i zarobkowym. Ubezpieczona nie podjęła żadnych zorganizowanych, racjonalnych i przemyślanych czynności zawodowych o charakterze usług fryzjerskich, w kilku i kilkunastodniowych okresach, w których nie korzystała ze zwolnień lekarskich. Brak dowodów na działania mające na celu pozyskanie nowych klientów bądź na odświeżenie relacji z dotychczasowymi. Odwołująca – w okresach przerw między kolejnymi zasiłkami – jako przedsiębiorca w ogóle nie uczestniczyła w obrocie gospodarczym i nie uzyskiwała żadnych przychodów. Według Sądu drugiej instancji istotną okolicznością obciążającą odwołującą było zadeklarowanie nierealnie wysokiej podstawy wymiaru składek, zważywszy że dotyczyło to okresu bezpośrednio po rozpoczęciu prowadzenia działalności w czerwcu 2012 r. Zdaniem Sądu drugiej instancji art. 18 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazuje, że składki na ubezpieczenie społeczne są powiązane z przychodem ubezpieczonego, który to przychód wynika z określonego stosunku ubezpieczeniowego. W przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą, ponieważ przychód w danym miesiącu nie jest przedsiębiorcy jeszcze znany, ustawodawca przyjął regułę samodzielnego deklarowania kwoty będącej podstawą wymiaru składek. Taka regulacja prawna nie dopuszcza jednak całkowitej dowolności w tej kwestii i oderwania kwoty podstawy

wymiaru składki od uzyskiwanego przychodu. Skoro ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych - co do zasady - wiąże podstawę wymiaru składek z wielkością przychodu, to powinna istnieć elementarna korelacja między zadeklarowaną kwotą podstawy wymiaru składek, a faktycznie uzyskanym i spodziewanym przychodem. Pomimo, zatem prawnej dowolności deklaracji wysokości podstawy wymiaru składek, należy jednak uznać, że wysokość podstawy wymiaru składek jest związana z dochodem przedsiębiorcy.

Skarżąca w uzasadnieniu wniosku nie przedstawiła przekonującej argumentacji polemicznej, którą zakwestionowałyby prawidłowość stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji. W uzasadnieniu wniosku ignoruje się zasadnicze ustalenie zaskarżonego wyroku, że odwołująca się nie prowadziła działalności gospodarczej w kontekście ustalenia obowiązku podlegania z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym. Ustalenie to implikuje ocenę, że nie podlegała ona obligatoryjnym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1.06.2012 r. oraz fakultatywnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1.06.2012 r. Kwestia zgłoszonej przez wnioskodawczynię wysokości podstawy wymiaru składek nie ma bezpośredniego przełożenia na podleganie ubezpieczeniom społecznym, a została wskazana w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku tylko jako dodatkowy argument.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.